

Indikace neuropsychologického vyšetření v neuropsychiatrii: indikujeme vždy účelně?

doc. Mgr. Ondřej Bezdíček, Ph.D.

Neurologická klinika a Centrum klinických neurověd, 1. lékařská fakulta, Univerzita Karlova a Všeobecná fakultní nemocnice v Praze
Katedra psychologie, Filozofická fakulta, Univerzita Karlova, Praha

Text podává základní přehled o indikacích a kontraindikacích neuropsychologického vyšetření zejména v lékařských zařízeních. Popisuje jednotlivé části indikačního procesu a nabízí algoritmus pro orientaci v indikacích neuropsychologického vyšetření od praktického lékaře až po specialisty.

Klíčová slova: indikace, neuropsychologické vyšetření, neuropsychologie, klinická psychologie.

Indications for neuropsychological assessment in neuropsychiatry: are referrals for neuropsychological evaluation always effective?

The text aims at introducing the criteria for referral questions regarding neuropsychological assessment in clinical settings. A brief description of different referral questions including separate phases of neuropsychological assessment follows. We provide also an algorithm for choosing the right referral question for general practitioners and specialists as well.

Key words: referral question, neuropsychological assessment, neuropsychology, clinical psychology.

Úvod do indikace i kontraindikace neuropsychologického vyšetření

Klinická neuropsychologie je disciplína, která se primárně zajímá o vztah mezi korelátu činnosti mozku a funkčním projevem těchto fyziologických procesů v chování, prožívání a regulaci osobnosti jedince (Lezak et al., 2012). Z tohoto vymezení vyplývá obecná indikace klinického neuropsychologického vyšetření, ale i její specifika oproti komplexnímu klinickopsychologickému vyšetření, což je typ vyšetření, které žádají lékaři ve zdravotnictví zpravidla nejčastěji (Groth-Marnat et Wright, 2016).

V obecném pohledu indikací a kontraindikací neuropsychologického vyšetření (Tab. 1.)

panuje shoda s klinickopsychologickým, nicméně cíle vyšetření jsou zpravidla specifitější. Z pohledu lékaře bychom měli mít odůvodněnou hypotézu, jaké funkční koreláty psychické činnosti chceme měřit a popisovat ve vztahu k předpokládanému patofyziologickému modelu možného onemocnění, např. u osob vyššího věku, pokud se podařilo prokázat některý z biomarkerů u Alzheimerovy nemoci (AN) (Jack et Holtzman, 2013).

Jako klasický příklad indikace neuropsychologického vyšetření bychom mohli uvést klasifikaci a kvantifikaci poruchy paměti při podezření na AN (McKhann et al., 2011). Pro tento případ se primárně nehodí klinickopsychologické vyšetření, protože cílem již není zachycení širšího obrazu struktury osobnosti a inteligenční

úrovně ad. aspektů, nýbrž neurolog žádá o provedení baterie specifické pro AN v české verzi, např. UDS (Uniform Data Set) (Nikolai et al., 2018; Weintraub et al., 2009), respektive v návaznosti na tento širší cíl tzv. „challenging“ testů paměti, které jsou vysoce specifické i pro preklinická stadia AN (Markova et al., 2022; Vyhňálek et al., 2019).

Kontraindikace neuropsychologického vyšetření zahrnují všechny zdravotní stavy pacienta, kdy nejsme schopni eliminovat nežádoucí proměnné, které mají vliv na výkon, popřípadě zkreslují odpovědi pacienta tak, že nelze považovat jejich úroveň za optimální a obsah za věrohodný, event. kdy nelze v rámci konkrétního zdravotního stavu reakce vyvolat, např. verbální odpovědi u globální afázie (Tab. 1.).

doc. Mgr. Ondřej Bezdíček, Ph.D.
1. lékařská fakulta, Univerzita Karlova a Všeobecná fakultní nemocnice v Praze
Ondrej.Bezdicek@lf1.cuni.cz

Převzato z: Neurol. praxi. 2022;23(6):437-441
Článek přijat redakcí: 26. 6. 2022
Článek přijat k publikaci: 19. 9. 2022